

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра Екології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректора з науково-педагогічної роботи
М.І. Мальований

“ _____ ” 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Геологія з основами геоморфології і ландшафтної екології

Освітній ступінь: Бакалавр

Спеціальність: 101 “Екологія”

Факультет Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2019 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни „Геологія з основами геоморфології і ландшафтної екології” для здобувачів освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 101 „Екологія” . – Умань: Уманський НУС, 2019.

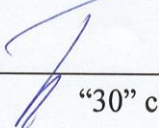
Розробник: к.с.-г.н., викладач Безділь Р.В.

_____ (Безділь Р.В)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від “30” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри Сонько Сергій Петрович

_____ (Сонько С.П.)
“30” серпня 2019 року

Схвалено науково- методичною комісією Уманського національного університету садівництва факультету плодощовівництва, екології та захисту рослин

Протокол від “3” 09 _____ 2019 року № 1

Голова _____ (Тернавський А.Г.)

“ 3 ” _____ 09 2019 року

©Безділь Р.В., 2019 рік
©Уманський НУС, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6	Галузь знань 10 Екологія	Обовязкова	
	Спеціальність 101 Екологія		
Модулів 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів 4		1-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин 180		2-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: перший Бакалавр	Лекції	
		36 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		- год.	год.
		Лабораторні	
		36 год.	год.
		Самостійна робота	
		108 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількість годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%)

Для денної форми навчання – 40-60

Для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Основною метою навчального курсу Геологія з основами геоморфології і ландшафтної екології є з'ясування геолого-історичного розвитку Землі та процесів, які протікають на поверхні та в її надрах і формують облік поверхні землі.

Завдання:

- ознайомити студентів з основними геологічними процесами Землі;
- висвітлити основні методи дослідження земної кори та її будови;
- сформувати у студентів навички системного підходу щодо класифікації мінералів, гірських порід та інших геологічних елементів;
- на основі отриманій знань дати навички студентам визначати рангове положення формацій як геологічних об'єктів;
- засвоїти принципи виділення та діагностики формаційних покладів

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у професійної діяльності у галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, що передбачає застосування теорій та методів природничих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетенції:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- Здатність до виконання дослідницької роботи з елементами наукової новизни.

Фахові компетенції:

- Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

- Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.
- **Загальні компетентності**
- Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля
- Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
- Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.

3. Програма навчальної дисципліни

Геологія з основами геоморфології

Теоретичні основи формування геоекології

Змістовий модуль 1. Геологія та її місце в розрізі інших наук

ТЕМА 1. Об'єкт і предмет геології

1. Об'єкт і предмет науки.
2. Історія розвитку геологічних знань
3. Місце геології в системі наук.
4. Геологічна термінологія.

ТЕМА 2. Загальна характеристика методів досліджень в геології

1. Напрямки досліджень в геології
2. Основні області досліджень в геології
3. Сучасні технології в геологічних дослідженнях

Змістовий модуль 2. Фундаментальні проблеми в геології

ТЕМА 3. Практична проблема геології

1. Забруднення навколишнього середовища.
2. Природно-техногенні катастрофи.
3. Кліматичний фактор.

ТЕМА 4. Взаємодія суспільства і природи

1. Причини та форми прояву людини на навколишнє середовище.
2. Індустріальний розвиток суспільства.
3. Основні галузі впливу на природу людиною.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Екзогенні геологічні процеси та їхнє рельєфоутворююча роль

ТЕМА 5. Фактори рельєфу

1. Властивості гірських порід
2. Геологічні структури
3. Кліматичний фактор

ТЕМА 6. Тектонічні рухи земної кори. Землересурси

1. Причини та форми прояву тектонічних рухів.
2. Коливальні рухи
3. Тектонічні порушення
4. Землетруси
5. Рельєфоутворююча роль

Змістовий модуль 4. Вчення прогеолинамічні процеси

ТЕМА 7. Вулканічний рельєф

1. Поняття магнетизму
2. Процеси вулканізму, типи вулканів.
3. Інтрузивний магматизм.
4. Вулканічна діяльність і корисні копалини.

ТЕМА 8. Морфоструктурний рельєф рівних областей

1. Поняття про рівнини
2. Морфологічна класифікація рівнин.
3. Генетичні типи рівнин. Первинні рівнини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Геологія та її місце в розрізі інших наук												
Тема 1. Об'єкт і предмет геології	20	4	-	4	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Загальна характеристика методів досліджень в геології	20	4	-	4	-	12	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	40	8	-	8	-	24	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Фундаментальні проблеми в геології												
Тема 3.	18	4	-	4	-	10	-	-	-	-	-	-

Практична проблема геології												
Тема 4. Взаємодія суспільства і природи	18	4	-	4	-	10	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	36	8		8		20						
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Екзогенні геологічні процеси та їхня рельєфоутворююча роль												
Тема 5. Фактори рельєфу	25	6		4		15						
ТЕМА 6. Тектонічні рухи земної кори. Землересурси	25	6		4		15						
Разом за змістовим модулем 3	50	12		8		30	-	-	-	-	-	-
ТЕМА 7. Вулканічний рельєф	25	4		4		17						
ТЕМА 8. Морфоструктурний рельєф рівних областей	23	4		2		17						
Разом за змістовим модулем 4	48	8		6		34						
Усього годин	180	36	-	36		108	-	-	-	-	-	-

5. Теми семінарських занять

6. Теми лабораторних занять

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поділ землі на геосфери. Земна кора та її типи	4
2	Вивчення морфології кристалів	5
3	Діагностичні (фізичні) властивості мінералів	5
4	Опис та визначення мінералів за класами	4
5	Опис та макроскопічне визначення головних представників магматичних гірських порід	5
6	Опис та макроскопічне визначення головних представників осадкових гірських порід	5

7	Опис та макроскопічне визначення головних представників метаморфічних гірських порід	4
8	Стратеграфічна й геохронологічна шкала та її застосування в геології	4
Разом		36

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етапи еволюції Сонячної системи	14
2	Уявлення про склад геосфери	12
3	Походження та практичне використання магнітного поля землі	14
4	Текстурно-структурна характеристика мінеральної сировини	15
5	Методи фазового аналізу гірських порід. Зв'язок родовищ з основними структурними елементами земної кори	12
6	Поняття про мінерали та основні їх класи	13
7	Характеристика рудоутворюючих мінералів. Характеристика породоутворюючих мінералів	14
8	Поняття генетичний тип рельєфу. Фази рельєфу кор. вивітрювання	14
Разом		108

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Репродуктивний метод. До нього відносять вживання вивченого на основі правила або зразка. Діяльність учнів носить алгоритмічний характер, тобто виконується по інструкції, розпорядженням, правилам в аналогічних, схожих з показаним зразком, ситуаціях.

Частково-пошуковий або евристичний метод. Він полягає в організації активного пошуку вирішення висунутих в навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань під керівництвом педагога або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно прямує і контролюється

педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі і комп'ютерними) і навчальними посібниками. Один з різновидів цього методу - евристична бесіда - спосіб активізації мислення, збудження інтересу до пізнання на семінарах і колоквиумах.

Метод проблемного навчання. Доцільно використовувати для розвитку творчих здібностей студентів. Вирішення проблемних ситуацій виховує у студентів критичне мислення до загальноприйнятих норм поведінки в навколишньому природному середовищі, доводить необхідність їх застосування, сприяє систематизації знань, розвиває бережливе ставлення та естетичне сприйняття природи.

Природоохоронна діяльність. Діяльність в екології поділяється на навчальну і практичну природоохоронну. Особливостями навчальної діяльності є організація її педагогом відповідно до вимог навчальних програм, в яких розкрито рівень знань та умінь студентів, засвоєння ними знань. Практична природоохоронна діяльність в сучасній вищому навчальному закладі будується на засадах комплексного розкриття проблем охорони природи; взаємозв'язку теоретичних знань з практичною діяльністю студентів у цій галузі; включення екологічних аспектів у структуру предметних, спеціальних тем та інтегрованих курсів, які розкривають взаємодію суспільства і природи; поєднання аудиторних занять з безпосереднім спілкуванням з природою (екскурсії, екологічні практикуми, польові табори тощо); використання проблемних методів навчання (рольові ігри, екологічні клуби та ін.); поєднання аудиторної, позааудиторної і самостійної природоохоронної роботи. Отже, використання активних методів у навчально-виховному процесі забезпечує умови для ефективного формування у студентів екологічних знань, поглядів, переконань, ціннісних установок щодо бережливого ставлення до природи та сприяє екологічному вихованню майбутніх педагогів.

11. Методи контролю

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю.

Модульний контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів. Його завдання - сигналізувати про стан процесу навчання студентів для вжиття педагогічних заходів щодо оптимального його регулювання.

Підсумковий контроль являє собою залік студентів з метою оцінки їх знань і навичок у відповідності до моделі молодшого спеціаліста. Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на семінарських і практичних заняттях, у позааудиторний час, на консультаціях, заліках і іспитах.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3 2		Змістовий модуль 4		30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	10	10	10	10	10	10	5		

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій по темах змістових модулів.
2. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Геологія з основами геоморфології» для спеціальності 091 Біологія. – Умань, 2019.
3. Інструктивно-методичні матеріали до роботи з тестами, питаннями контролю

13. Рекомендована література

Базова

1. Голубев, Г.Н. Геоэкология: учебник для студентов вузов. М.: Аспект Пресс, 2006. – 288 с.
2. Гордин И.В. Игнорирование экологических угроз. М.: Физматлит, 2007. – 120 с.
3. Данилов-Данильян В.И., Лосев К.С. Экологический вызов и устойчивое развитие. М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 416 с.
4. Дмитриев В.В., Фрумин Г.Т. Экологическое нормирование и устойчивость природных систем. Учебное пособие. СПб.: Наука, 2004. – 294 с.

5. Лосев К.С. Мифы и заблуждения в экологии. М.: Научный мир, 2011. – 224 с.
6. Петров К.М. Экология человека и культура: Учебник для вузов. СПб.: Химиздат, 2000. – 384 с.
7. Прозоров Л.Л., Экзарьян В.Н. Введение в геоэкологию. — М.: Пробел, 2000. – 207 с.

Допоміжна

1. Мир географии: География и географы. Природная среда /Под ред. Рычагова Г.И.. – М.: Мысль, 1984. – 367 стр.
2. Ершов В. В. Геология и разведка месторождений полезных ископаемых / [В. В. Ершов, И. В. Еремин, Г.Б. Попова и др.]. – М.: Недра, 2009. – 400 стр.
3. Короновский Н.В. Общая геология / Н. В. Короновский. – М.: Изд. МГУ, 2010, 526 с.
4. Короновский Н.В., Якушова А.Ф. Основы геологии / Н. В. Короновский, А. Ф.Якушова. – М.: Высшая школа, 2001.

Інформаційні ресурси

1. http://www.spbrc.nw.ru/ru/councils/ecology/school_science/geoecol_mejd
2. https://studopedia.com.ua/1_33320_antropogenne-landshaftoznavstvo.html
3. https://otherreferats.allbest.ru/ecology/00186331_0.html